

POSITION PAPER

September 2024

Ofofotbanealliansen er et samarbeid mellom næringslivsaktører, organisasjoner og lokale myndigheter som i fellesskap arbeider for å sikre utbygging av dobbeltspor på Ofofotbanen. Ofofotbanealliansen fungerer som et organ for å påvirke politiske beslutninger på norsk side, samt koordinere innsatsen mot svenske og finske myndigheter, inkludert arbeid relatert til forsvarets behov.

Vårt mål er å forbedre kapasiteten og påliteligheten på denne kritiske transportkorridoren, som binder sammen Nord-Norge, Sverige, Finland og Europa. For å nå dette målet er det nødvendig med politisk vilje og støtte, prioritering i NTP av utbygging av tre nye kryssingsspor i løpet av de første seks årene, finansiering og konkrete tiltak fra norske regjeringen til dobbeltspor på Ofofotbanen.

1. VÅRT STÅSTED OG KRAV

- I. **Prioritering av Dobbeltspor:** Ofofotbanealliansen krever at norske myndigheter prioriterer utbygging av dobbeltspor på Ofofotbanen i Nasjonal transportplan (NTP). Dette inkluderer nødvendige investeringer for kapasitetsøkning og vedlikehold.
- II. **Samarbeid på Tvers av Grenser:** Vi oppfordrer til et tettere samarbeid mellom norske, svenske og finske myndigheter for å sikre koordinert utvikling av jernbanenettverkene, slik at transportkorridoren kan utnyttes optimalt fra Nord-Norge til Allierte-land og Europa.
- III. **Økt Finansiering fra Staten:** Vi krever at det bevilges midler som sikrer fremdrift i planlegging og gjennomføring av dobbeltspor utbyggingen på Ofofotbanen, inkludert midler til nødvendige miljøtiltak som sikrer bærekraftig drift.
- IV. **Krav til robust infrastruktur for forsvaret og NATO:** Ofofotbanealliansen krever at myndighetene sikrer at Ofofotbanen med sin tilknytning til det svenske jernbanesystemet oppfyller Forsvarets og NATOs krav til robust og sikker transportinfrastruktur for militær mobilitet. Dette innebærer dobbeltspor på Ofofotbanen, kapasitetsutvidelser som muliggjør rask og pålitelig transport av tungt militært utstyr, materiell og personell for å sikre operasjonsevnen under kritiske situasjoner.
- V. **Involvering av Næringslivet:** Vi ber om at norske myndigheter samarbeider tett med næringslivsaktører som er avhengige av Ofofotbanen for eksport, slik at behovene til viktige sektorer som sjømat, mineraler og grønn industri ivaretas.

2. BAKGRUNN OG BETYDNING AV OFOTBANEN

Ofotbanen er en sentral transportåre for eksport av sjømat, godstrafikk, mineraler og annen industriell produksjon mellom Nord-Norge og Europa. Banen er også en viktig forbindelse for persontrafikk, militær mobilitet og som del av den europeiske jernbanekorridoren. Med dagens kapasitetsutfordringer, uforutsigbarhet og økende transportbehov er det avgjørende at Ofotbanen oppgraderes for å kunne møte fremtidige krav til effektivitet og bærekraft.

Banen har stor strategisk betydning både for forsyningssikkerhet og nasjonal sikkerhet, særlig i lys av Nord-Norges geopolitiske rolle og Sveriges og Finlands nylige NATO-medlemskap. Ofotbanen med sin tilknytning til det svenske jernbanesystemet er essensielle for transport av militært materiell og allierte styrker, noe som understreker behovet for en robust og pålitelig infrastruktur.

Med over 120 års historie i jernmalmtransport utgjør Ofotbanen kun 1 % av Norges jernbanenett, men håndterer over 60 % av godstransporten målt i tonnasje. I de siste ti årene har malmtrafikken økt med 30 %, og sjømateksporten har tredoblet seg. I 2022 alene ble 240 000 tonn sjømat transportert på banen, noe som har ført til økt slitasje og kapasitetsutfordringer.

3. PROBLEMSTILLINGER

- **Kapasitetsbegrensninger** – Ofotbanen opererer nær sin maksimale kapasitet, noe som fører til forsinkelser og reduserer påliteligheten og stabiliteten i logistikkjeden. Dette påvirker konkurranseevnen til norsk eksport, svekker regionens økonomiske potensial, fører til store økonomiske konsekvenser for gruveindustrien og begrenser nye industrisatsinger i nord.
- **Mangel på dobbeltspor** - Uten dobbeltspor er det ikke mulig å øke frekvensen av togavganger til å møte økende behov, noe som begrenser transportmulighetene for både gods og passasjerer. En enkeltsporet bane er sårbar for forstyrrelser og har lav fleksibilitet i operasjonene.
- **Sårbarhet for kritisk infrastruktur for forsvarets mobilitet** – Ofotbanen er kritisk for Forsvarets logistikk og allierte styrkers mobilitet i Nord-Norge og Nordkalotten, spesielt for transport av tungt militær utstyr og spesialmateriell. Kapasitetsbegrensninger, slitasje, avsporinger og vedlikeholdsavbrudd truer banens rolle og lammer Forsvarets operasjonsevne og alliert tilgang til regionen. Fraværet av alternative transportveier forsterker denne sårbarheten og svekker NATO-operasjoner i nord. Enkeltspor på Ofotbanen setter NATO-operasjoner i nordlige områder i fare.
- **Miljømessige fordeler ikke realisert** - Jernbanen er en mer miljøvennlig transportløsning enn vei og sjø, men manglende infrastruktur hindrer full utnyttelse av disse fordelene, spesielt for sjømat og mineraltransport. Med stans på banen får vi transport tilbake på vei.

4. ARGUMENTER FOR DOBBELTSPOR

- **Økt Transporteffektivitet** - Et dobbeltspor vil redusere transporttider og øke kapasiteten betydelig, noe som er essensielt for å møte økende etterspørsel fra sjømat-, mineral- og industriell sektor.
- **Styrket Beredskap** - Ofotbanen spiller en nøkkelrolle i nasjonal beredskap og forsvar. Økt kapasitet vil også styrke mobiliteten til Forsvaret i Nordområdene.
- **Bedret Robusthet for NATO-Operasjoner** - Dobbeltspor vil styrke Ofotbanens funksjon som en vital forsyningslinje for NATO-operasjoner i Nordområdene, med bedre kapasiteter for transport av militært materiell.
- **Økonomisk Vekst og Sysselsetting** - Investeringer i jernbaneinfrastruktur vil gi positive ringvirkninger i form av arbeidsplasser og økt økonomisk aktivitet, spesielt i Nord-Norge.
- **Bærekraftig Transport** - Med økt kapasitet på jernbanen vil mer gods kunne flyttes fra vei til bane, noe som vil redusere karbonutslippene og bidra til Norges klimamål.
- **Redusert Sårbarhet og Stans** - Dobbeltspor vil redusere sårbarheten ved avsporinger, vedlikeholdsarbeid og uforutsette hendelser, og sikre kontinuerlig trafikkflyt, noe som er kritisk for forsyningskjeder og militær beredskap.
- **Styrking av Nordisk Samarbeid** - Dobbeltspor på Ofotbanen vil bedre integrasjonen med svenske og finske jernbanenettverk, styrke grensekryssende transport og fremme en felles nordisk logistikkstrategi.
- **Attraktivitet for Nye Investeringer** - Bedre jernbaneinfrastruktur gjør regionen mer attraktiv for nye industrielle investeringer, som kan dra nytte av forbedrede transportmuligheter og knytte seg tettere til internasjonale markeder.
- **Sikring av Forsyningsikkerhet** - Med et dobbeltspor sikres stabilitet i forsyningslinjene, som er avgjørende for leveranser av dagligvarer, medisin og andre kritiske varer, spesielt i perioder med transportutfordringer.
- **Redusert Kostnad per Transportert Enhet** - Effektiviteten som kommer med dobbeltspor kan føre til lavere kostnader for transport per enhet, noe som vil gi bedrifter en økonomisk fordel og stimulere til økt bruk av jernbanen.
- **Høy samfunnsøkonomisk gevinst** - Ofotbanen er den mest lønnsomme jernbanestrekningen i Norge. Investering i dobbeltspor vil gi betydelig avkastning, hvor hver krone investert gir staten 3,09 kroner tilbake.

5. OPPFORDRING TIL HANDLING

Vi oppfordrer norske myndigheter til å anerkjenne den strategiske betydningen av Ofotbanen og iverksette nødvendige tiltak for utbygging av dobbeltspor. Ofotbanealliansen står klar til å bistå i arbeidet og ser frem til et tett samarbeid for å realisere målet om en moderne og kapasitetssterk jernbane.